

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ КРАЇН ЄС ТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ

© 2025 ШКОЛЬНИК І. О., ДЕХТЯР Н. А.

УДК 331.5:339.9
JEL Classification: F22; J21; J60

Школьник І. О., Дехтяр Н. А. Сучасні тенденції розвитку ринку праці країн ЄС та України в умовах воєнних викликів

Ринок праці є однією з ключових складових соціально-економічного розвитку країн світу, оскільки визначає ефективність використання трудових ресурсів та рівень економічної активності населення. У статті здійснено аналіз тенденцій розвитку ринку праці в Європейському Союзі та Україні за період 2017–2023 рр., що зумовлено впливом глобальних викликів, зокрема економічних криз, пандемії COVID-19 і повномасштабної війни в Україні. Особлива увага приділена дослідженню тенденцій змін індикаторів робочої сили, рівня зайнятості та безробіття, міграційним процесам та їхньому впливу на економіку країн. Визначено, що серед основних факторів, які впливають на динаміку ринку праці ЄС, є демографічні тенденції, політика підтримки зайнятості та професійної мобільності. Для України ж ключовими викликами є втрата робочої сили через міграцію та мобілізацію, руйнування економічної інфраструктури та потреба в адаптації до європейських стандартів ринку праці. Проведені дослідження динаміки показників економічної активності, зайнятості та безробіття дозволили встановити, що рівень участі населення в робочій силі в країнах ЄС демонструє поступове зростання після кризових періодів, у той час як в Україні спостерігається значне скорочення трудових ресурсів, спричинене воєнною агресією РФ. Особливу увагу було приділено аналізу індикаторів ринку праці таких країн, як Німеччина, Польща, Чехія, які прийняли найбільшу кількість біженців з України, та Словаччина, Румунія, Угорщина – як держави, що безпосередньо межують з Україною. Зазначено, що трудова міграція українців у країни ЄС має як позитивні, так і негативні наслідки для економік обох сторін. Доведено, що попри суттєві диспропорції між ринками праці Європейського Союзу та України, спостерігається поступова імплементація європейських норм і стандартів у вітчизняну модель ринку праці. Це може сприяти покращенню рівня трудової участі населення, підвищенню зайнятості робочої сили, зниженню безробіття та розширенню можливостей працевлаштування.

Ключові слова: ринок праці, Європейський Союз, зайнятість, безробіття, міграція.

Рис.: 7. Бібл.: 12.

Школьник Інна Олександрівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових технологій і підприємництва, Сумський державний університет (вул. Харківська, 116, Суми, 40007, Україна)

E-mail: y.shkolnyk@rectorat.sumdu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5359-0521>

Researcher ID: I-7368-2018

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57199329300>

Дехтяр Надія Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій і підприємництва, Сумський державний університет (вул. Харківська, 116, Суми, 40007, Україна)

E-mail: nadiya.dekhtyar@hneu.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3396-5688>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/P-4337-2014>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=54972904200>

UDC 331.5:339.9
JEL Classification: F22; J21; J60

Shkolnyk I. O., Dekhtiar N. A. The Current Trends in the Development of the Labor market in the EU and in Ukraine in the Context of Military Challenges

The labor market is one of the key components of the socioeconomic development of countries around the world, as it determines the efficiency of the use of labor resources and the level of economic activity of the population. The article analyzes the trends in the development of the labor market in the European Union and in Ukraine during the period 2017–2023, influenced by global challenges, particularly economic crises, the COVID-19 pandemic, and the full-scale war in Ukraine. Special attention is given to studying trends in changes in labor force indicators, employment and unemployment rates, migration processes, and their impact on the economies of the countries. It is determined that among the main factors influencing the dynamics of the EU labor market are demographic trends, employment support policies, and professional mobility. For Ukraine, the key challenges are the loss of the labor force due to migration and mobilization, the destruction of economic infrastructure, and the need to adapt to European labor market standards. The studies conducted on the dynamics of economic activity, employment, and unemployment indicators established that the level of labor force participation in EU countries shows a gradual increase after crisis periods, while in Ukraine there is a significant reduction in labor resources caused by the military aggression of the Russian Federation. Particular attention is devoted to analyzing labor market indicators of countries such as Germany, Poland, the Czech Republic, which have accepted the largest number of refugees from Ukraine, and Slovakia, Romania, and Hungary, as neighboring states of Ukraine. It is noted that the labor migration of Ukrainians to EU countries has both positive and negative consequences for the economies of both sides. It is proved that despite significant disparities between the labor markets of the European Union and Ukraine, there is a gradual implementation of European norms and standards into the domestic labor market model. This can facilitate the improvement of the level of labor force participation, increasing employment, reducing unemployment, and expanding employment opportunities.

Keywords: labor market, European Union, employment, unemployment, migration.

Fig.: 7. **Bibl.:** 12.

Shkolnyk Inna O. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Professor of the Department of Financial Technologies and Entrepreneurship, Sumy State University (116 Kharkivska Str., Sumy, 40007, Ukraine)

E-mail: y.shkolnyk@rektorat.sumdu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5359-0521>

Researcher ID: I-7368-2018

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57199329300>

Dekhtiar Nadiya A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Financial Technologies and Entrepreneurship, Sumy State University (116 Kharkivska Str., Sumy, 40007, Ukraine)

E-mail: nadiya.dekhtyar@hneu.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3396-5688>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/was/author/record/P-4337-2014>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=54972904200>

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку країн світу важливою складовою є ринок праці, який характеризує специфіку формування, розподілу та відтворення робочої сили як базової складової ресурсного потенціалу. Ефективно функціонуючий ринок праці забезпечує не лише економічну стабільність, але й створює умови для професійного розвитку громадян, підвищення їхнього рівня життя, сприяє зменшенню нерівності та стимулює сталий економічний розвиток. Проведення дослідження стану розвитку європейського та вітчизняного ринку праці важливо для виявлення основних відмінностей і спільних тенденцій, аналізу наслідків війни на ринок праці, оцінки перспектив інтеграції України до європейського ринку праці.

Проблематикою функціонування ринку праці, аналізу трендів його розвитку займалися такі науковці: Павлова О. та інші [1], Судаков М., Лісого Л. [2], Мазур М., Сіренко К. [3], Кумачова А. [4], Петрова І., Близнюк В. [5] та ін. У своїх працях дані вчені висвітлювали питання щодо сутності та характеристик ринку праці, проблем його функціонування, визначали фактори впливу на результативність його діяльності, а також звертали увагу на напрями та перспективи розвитку вітчизняного ринку праці в контексті євроінтеграційних перетворень. Проте потребує подальшої уваги дослідження сучасних трендів на ринку праці, зумовлених адаптацією до глобальної нестабільності, викликами пандемії, геополітичними факторами та змінами в структурі зайнятості.

Метою статті є дослідження стану та тенденцій на ринку праці країн ЄС та України, ідентифікація чинників, що впливають на його динаміку, та перспективи розвитку в умовах сучасних глобальних змін.

Стабільність та ефективність функціонування кожної країни світу, в тому числі держав – учас-

ниць ЄС, в значному ступні залежить від показників стану та розвитку ринку праці. Ринок праці в ЄС є невід'ємною частиною спільного внутрішнього ринку, ключовими характеристиками якого є: створення нових робочих місць, досягнення збалансованого та конкурентоспроможного ринку праці, свобода пересування робочої сили, розвинена система соціального забезпечення та захисту, підтримка професійної мобільності. Треба зазначити, що ринок праці відіграє значну роль у соціальному та політичному житті Європи. Ключовими напрямками реалізації спільної соціально-економічної політики ЄС є сприяння високому рівню зайнятості, скорочення безробіття, забезпечення стабільного рівня життя та соціального захисту населення, а також вирішення питань, пов'язаних із міграційними процесами.

Європейський ринок праці останніми роками зазнав суттєвих змін, що пов'язано з економічною кризою 2008 р., масштабною міграцією 2013–2015 рр., пандемією COVID-19, локдауном і воєнними конфліктами, які відбуваються у світі. Аналіз аналітичних і статистичних показників стану ринку праці в країнах ЄС було проведено за показниками ЄС-27 (2017–2023 рр.).

Динаміку чисельності населення країн ЄС за 2017–2023 рр. наведено на *рис. 1*.

Привертає увагу той факт, що кількість населення в країнах – членах ЄС у 2023 р. становила 449,2 млн осіб, і за період аналізу збільшилася на 3,5 млн осіб, що в першу чергу пов'язано із демографічними, в тому числі міграційними, чинниками.

Аналізуючи ринок праці ЄС, необхідно відмітити, що кількість робочої сили за 2017–2023 рр. коливалася по роках, але в цілому мала позитивну динаміку до зростання, а саме – на 6,48 млн осіб, або на 3% (*рис. 2*).

Динаміка чисельності населення

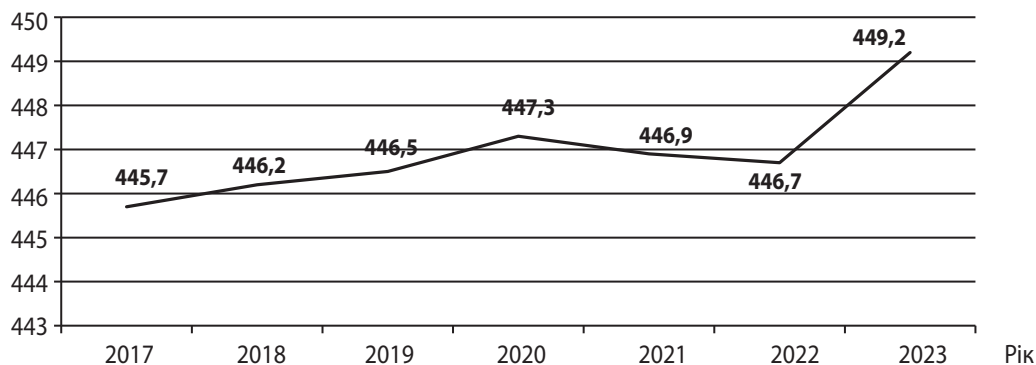

Рис. 1. Динаміка чисельності населення країн ЄС за 2017–2023 рр., млн осіб

Джерело: складено за [6].

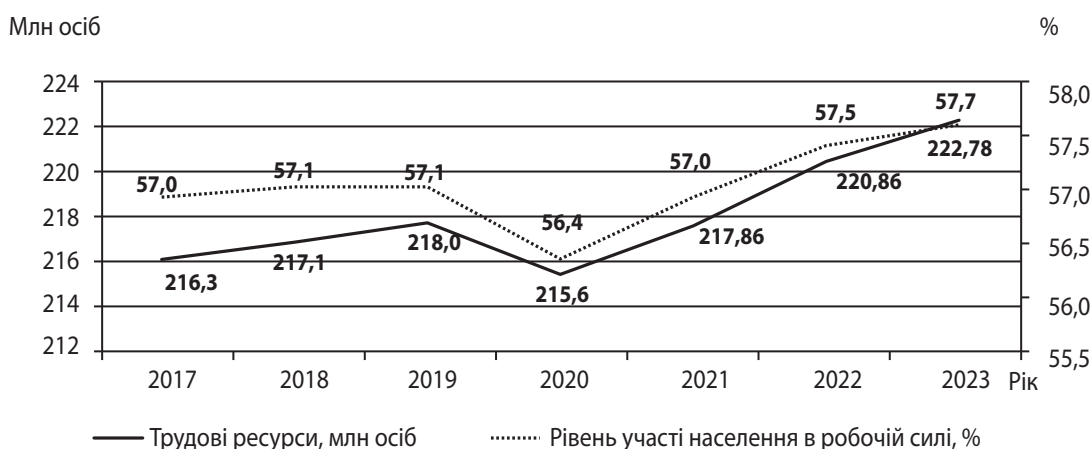

Рис. 2. Динаміка чисельності трудових ресурсів і рівня участі населення в робочій силі в країнах ЄС за 2017–2023 рр.

Джерело: складено за [7].

Значне зменшення робочої сили спостерігалося протягом 2020–2021 рр., що було спричинено коронавірусом. При цьому середнє значення рівня участі населення в робочій силі знаходилося на рівні 57,1%, що вказує на відносно низький рівень економічної активності населення, у порівнянні з середніми світовими показниками [7]. Цей показник свідчить про те, що значна частина населення ЄС не бере участі в економічній діяльності через різні фактори, такі як демографічні зміни, рівень урбанізації, економічні кризи або недостатню доступність робочих місць.

Характерною особливістю європейського ринку праці протягом 2017–2023 рр. є також збільшення кількості зайнятих осіб у суспільному виробництві (рис. 3).

Так, чисельність зайнятих осіб у 2023 р. збільшилася на 10,72 млн осіб, або на 5,4% в порівнянні з 2017 р., а рівень зайнятості збільшився на 1,9 в. п. Така позитивна динаміка є наслідком економічного

зростання в більшості країн ЄС, впровадження політик стимулювання зайнятості та адаптації ринку праці до нових викликів, зокрема цифровізації та екологічного переходу.

Важливою характеристикою ринку праці є наявність безробітного населення. Аналізуючи показники наведені на рис. 4, варто констатувати, що кількісні та якісні індикатори безробіття країн ЄС демонструють між собою аналогічну тенденцію до змін, а саме – до скорочення їх абсолютного та відносного значень.

Така тенденція є позитивною для ринку праці та свідчить про покращення економічної ситуації, оскільки скорочення рівня безробіття в країнах ЄС вказує на поступове відновлення економік після кризових періодів, зокрема наслідків пандемії COVID-19, створення нових робочих місць у різних секторах, запровадження дієвих заходів соціальної підтримки, професійної перепідготовки та сприяння мобільності робочої сили. Однак, слід

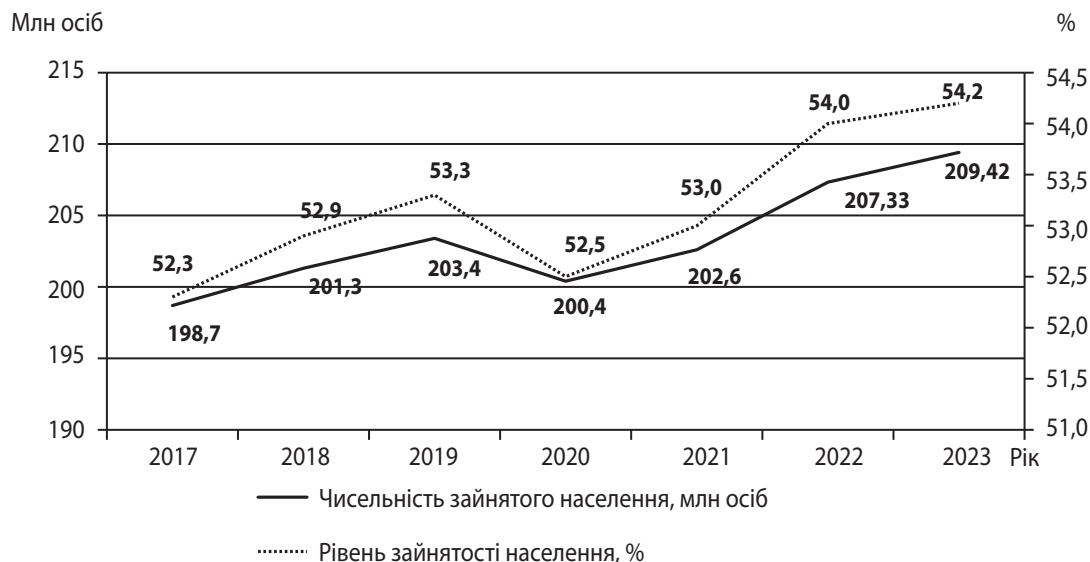

Рис. 3. Показники чисельності та рівня зайнятості населення в країнах ЄС за 2017–2023 рр.

Джерело: складено за [7].

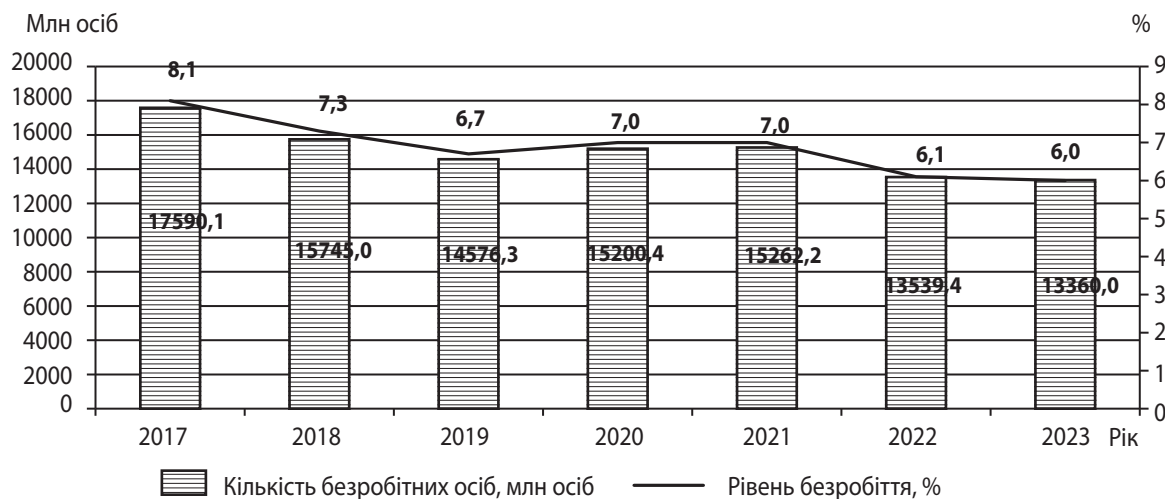

Рис. 4. Динаміка чисельності та рівня безробітного населення в країнах ЄС за 2017–2023 рр.

Джерело: складено за [7].

відмітити, що середньорічне значення даного показника за період аналізу знаходиться на рівні 6,9%, що більше ніж середньосвітове значення на 0,9 в. п. за даний період [7].

Оцінюючи сучасний стан розвитку економік країн ЄС, слід зазначити, що за 2017–2023 рр. ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності в середньому становив 51650 дол. США, і за даний період аналізу збільшився на 3892 дол. США, що свідчить про позитивну динаміку економічного розвитку країн ЄС [8]. Це засвідчує поступове підвищення рівня життя населення, ефективність використання ресурсів та продуктивності праці.

Отже, основними чинниками, що впливають на зміну показників ринку праці в країнах ЄС, є демографічні зміни, які пов'язані зі старінням населення, зовнішньою мобільністю, цифровізацією та впровадженням інноваційних технологій в економіку країни.

Європейська модель соціально-економічного зростання та розвитку протягом останніх років відіграє ключову роль у досягненні конвергенції, забезпечуючи передумови для підвищення добробуту як громадян, так і країн Євросоюзу. Рішення країн – членів ЄС щодо надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС від 23 червня 2022 року закріпило прагнення України до інтеграції в європейську спільноту [9].

Аосліджуючи вітчизняний ринок праці, можна спостерігати загальні тенденції до збільшення трудової міграції, але з початком повномасштабного вторгнення росії в Україну частина українців виїхала за її межі як вимушені мігранти до країни ЄС. Отже, повномасштабна війна в Україні стала не лише серйозним випробуванням для самої країни, а й викликом для всього цивілізованого світу, зокрема для ЄС. У зв'язку з цим актуальним є проведення порівняльного аналізу показників стану ринку праці України та окремих європейських країн, які прийняли та працевлаштували найбільшу кількість українських громадян під час військової агресії рф (Польща, Німеччина, Чехія), а також держав, що безпосередньо межують з Україною, та приймали значний потік вимушених

переселенців після початку війни (Словаччина, Румунія, Угорщина).

Такий аналіз дозволить глибше зрозуміти, як змінюється ринок праці України в умовах війни та які заходи можуть сприяти його ефективному відновленню та адаптації до європейських стандартів.

Варто зазначити, що до 2022 р. офіційні дані про стан ринку праці в Україні надавала Державна служба статистики, тоді як з 2022 р. усе більшу роль відіграють прогнози та оціночні показники, сформовані Національним банком України та відповідними науково-дослідними інститутами.

Наочно показники динаміки рівня участі населення в робочій силі в окремих країнах ЄС та Україні за 2017–2023 рр. зображені на *рис. 5*.

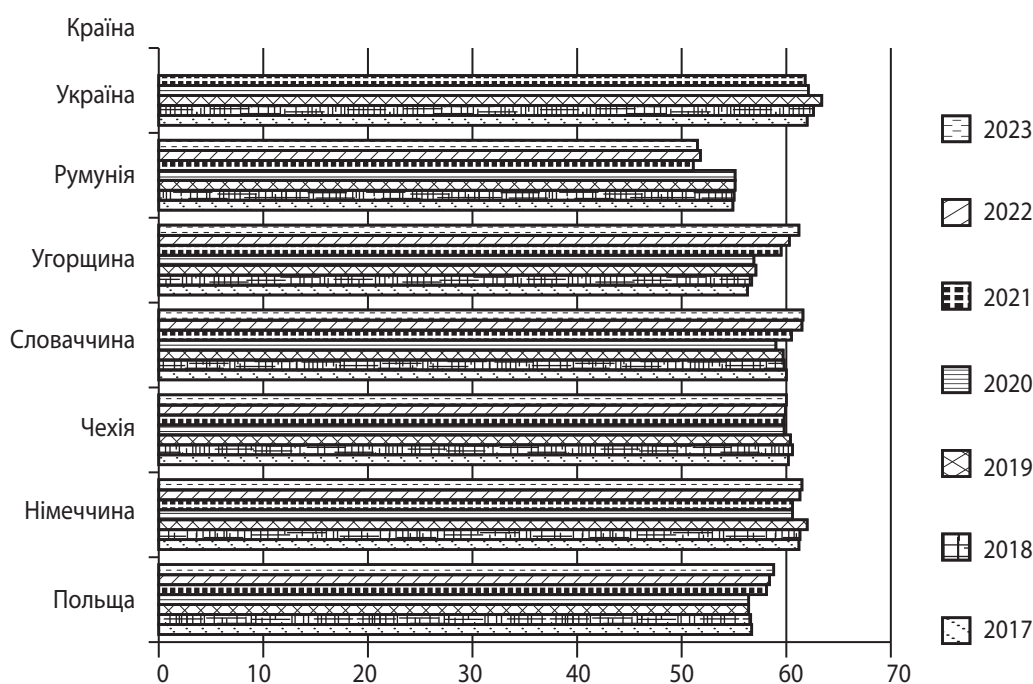

Рис. 5. Динаміка рівня участі населення в робочій силі в окремих країнах ЄС та Україні за 2017–2023 рр., %

Джерело: складено за [6; 7].

Як свідчать представлені дані, найвищі середні значення рівня участі населення в робочій силі за 2017–2023 рр. серед аналізованих країн відмічається в Україні (62,4% до 2022 р.), Німеччині (61,2%), Словаччині (60,3%), Чехії (60,1%), а найнижчий показник – у Румунії – 53,5%. За оцінкою НБУ, величина робочої сили в Україні у 2023 р. порівняно з 2021 р. скоротилася на 40%, що обумовлено такими чинниками: демографічні втрати, перехід людей до економічно неактивного статусу, проблеми у ВПО з пошуку роботи та окупація частини території [10].

Своєю чергою, оцінюючи працездатний контингент, слід відмітити, що показник рівня зайня-

тості населення демонструє позитивну динаміку до зростання для всіх аналізованих країн, окрім Чехії, Румунії, України (дані до 2022 р.) (*рис. 6*).

Найвищий середній показник рівня зайнятості населення відмічається у Німеччині – 59,1%, а найнижчий – у Румунії – 50,8%. В Україні, за оцінкою МОП, зайнятість населення протягом 2022 р. зменшилася на 15,5%, тобто втрата робочих місць становила 2,4 млн осіб. Слід також відмітити, що в умовах збройної агресії рф на вітчизняному ринку праці спостерігається також значний дефіцит робочої сили, при цьому 25,6% суб'єктів господарювання зазначили про недостатність кваліфікованих працівників [11].

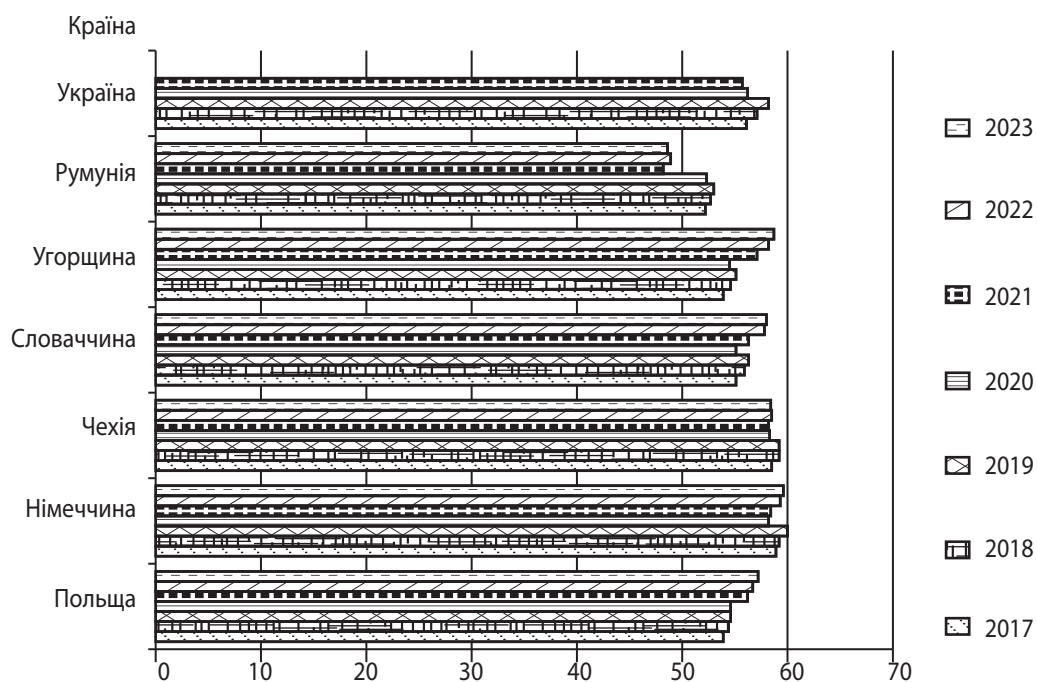

Рис. 6. Динаміка рівня зайнятості населення в окремих країнах ЄС та Україні за 2017–2023 рр., %

Джерело: складено за [7].

Важливим аспектом дослідження ринку праці є аналіз безробіття. Показник рівня безробіття вказує на те, що середнє значення даного індикатора в країнах ЄС, які досліджуються, знаходився в межах 2,5% – 6,6% (рис. 7). При цьому відмічається позитивна тенденція до його скорочення за 2017–2023 рр. майже в усіх країнах ЄС, окрім Румунії.

Рівень безробіття в Україні до 2022 р. у середньому мав високе значення – 9,1%. За оціночними даними НБУ, у 2022 р. рівень безробіття зріс до 21%, а у 2023 р. відбулося його незначне скорочення до 18,2%. Такі зміни можна пояснити міграцією, мобілізацією, руйнуванням інфраструктури, припиненням діяльності багатьох підприємств та скороченням робочих місць.

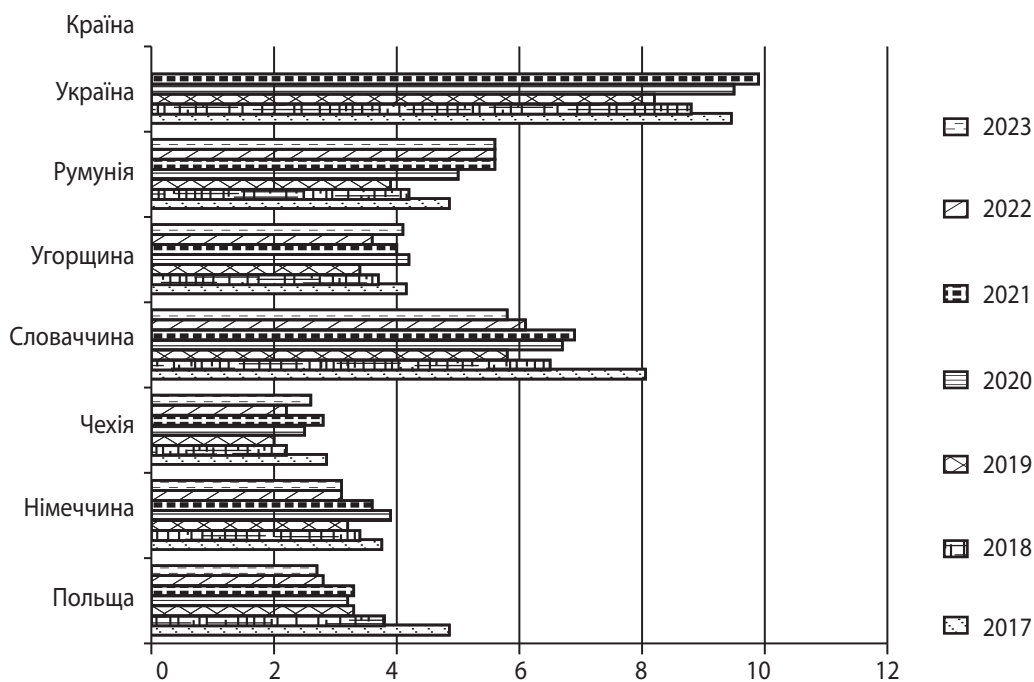

Рис. 7. Динаміка рівня безробітного населення в окремих країнах Європейського Союзу та Україні за 2017–2023 рр., %

Джерело: складено за [7].

Після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну в лютому 2022 р. мільйонів українців мігрували в країни ЄС. Така масова вимушена еміграція населення, передусім жінок і дітей, була пов'язана із небезпекою, нестабільністю та невизначеністю життя в Україні через війну. За даними Агентства ООН у справах біженців в Україні, через бойові дії та окупацію частини території упродовж 2022–2023 років із країни виїхали близько 6,3 млн осіб і 3,7 млн внутрішньо переміщених осіб у країні. Станом на 2024 р. українці продовжують складати значну частку працюючих мігрантів у таких країнах ЄС, як Польща, Чехія та Німеччина [12].

Трудова міграція під час повномасштабної війни має свої суттєві наслідки для країн ЄС і України. Так, для європейської спільноти українські мігранти стали важливим ресурсом для розвитку їхніх національних економік, особливо у сферах, де бракує робочої сили (будівництво, догляд за людьми похилого віку, сфера послуг); в умовах старіння населення українські працівники можуть частково компенсувати брак молодих кадрів у Європі; у деяких країнах ЄС спостерігається напруженість на ринку праці через конкуренцію між місцевими працівниками та мігрантами; в разі, якщо, частина українців залишитися в ЄС навіть після завершення війни, то це позитивно вплине на демографічний склад і економіку європейських держав. Країни ЄС також надають значну гуманітарну та матеріальну допомогу українським біженцям, що впливає на їхні бюджети соціального забезпечення.

Для вітчизняної економіки міжнародна міграція населення має, здебільшого, негативні риси: втрата значної кількості працездатного населення, що призвело до скорочення трудових ресурсів у багатьох сферах економіки; дефіцит кадрів – особливо відчутний у галузях, які потребують кваліфікованих спеціалістів, зокрема в медицині, освіті, ІТ і промисловості; зменшення податкових надходжень через зниження кількості працюючих громадян всередині країни, що впливає на фінансування соціальних програм і формування бюджету в цілому. До позитивних чинників можна віднести: підтримка вітчизняної економіки через надходження грошових переказів трудових мігрантів; потенційний зворотний ефект від вимушеної міграції – після війни частина українців повернеться з новим досвідом і капіталом, що сприятиме відновленню країни. Таким чином, трудова міграція під час війни стала викликом для України, але також створила можливості для економічної підтримки як самої країни, так і Європи.

Подальші перспективи розвитку вітчизняного ринку праці будуть залежати від здатності

держави, бізнесу та суспільства адаптуватися до сучасних викликів, впроваджувати інноваційні підходи до регулювання зайнятості, підвищувати якість освіти та професійної підготовки, а також забезпечувати соціальну справедливість і конкурентоспроможність трудових ресурсів. Комплексна стратегія розвитку ринку праці сприятиме не лише економічній стабільності, а й загальному підвищенню рівня життя громадян і сталому розвитку країни.

ВИСНОВКИ

Визначено, що ринок праці в країнах ЄС характеризується достатньо високим рівнем мобільності робочої сили та демонстрував стійкість і здатність до відновлення наслідків впливу сучасних глобальних подій завдяки координації економічної політики країн ЄС і заходам підтримки на рівні Європейського Союзу. Важливим аспектом функціонування європейського ринку праці є свобода пересування працівників між країнами-членами, що сприяє більш рівномірному розподілу трудових ресурсів і зниженню безробіття в окремих регіонах.

Встановлено, що ринок праці України має ряд суттєвих структурних змін та проблем, таких як дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили, зниження рівня зайнятості через скорочення економічної активності та запровадження карантинних обмежень, високий рівень безробіття, трудова і вимушена міграція населення. Висока активність еміграції українців до країн ЄС, зокрема Німеччини, Польщі, Чехії та інших європейських держав, зумовлена як економічними факторами, кращими умовами праці та вищими заробітними платами й соціальними гарантіями, так і воєнними подіями в країні.

Отже, хоча між ринками праці ЄС та України існують значні відмінності, проте Україна поступово впроваджує європейські норми та стандарти, що може сприяти підвищенню рівня зайнятості, соціального захисту та умов праці в майбутньому, водночас його процес адаптації залишається складним і тривалим. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Павлова О. М., Барилук С. А., Бардась В. П., Ширшиков Н. О., Голубчук І. М. Трансформація європейського ринку праці в контексті російської військової агресії проти України. *Бізнес Інформ*. 2024. № 6. С. 251–262.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-6-251-262>

2. Судаков М., Лісогор Л. Ринок праці України 2022–2023: стан, тенденції та перспективи. URL: https://solidarityfund.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/ebrd_ukraine-lm-1.pdf
3. Мазур М. В., Сіренко К. В. Ринок праці в країнах Євросоюзу: статистичний аспект. *Підприємство та інновації*. 2023. Вип. 26. С. 80–83. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/26.12>
4. Кумачова А. С. Сучасні тенденції розвитку ринку праці в частині безробіття та скорочення активності в європейському регіоні. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. DOI: [10.32702/2307-2105-2021.4.97](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.4.97)
5. Мобільність робочої сили України: тенденції та перспективи : колективна монографія / за наук. ред. д. е. н., проф. І. Л. Петрової, д. е. н. В. В. Близнюк; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2023. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Avtorskyi_kolektyv/Mobilnist_robochoi_syly_Ukrainy_tendentsii_ta_perspektyvy/
6. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
7. International Labour Organization. URL: <https://ilostat.ilo.org/data/#>
8. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>
9. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/novyny-nisd/nadannya-ukrayini-statusu-kandydata-na-chlenstvo-v-yes>
10. Національний банк України. Інфляційний звіт. Липень 2024 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2024-Q3.pdf?v=7
11. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року» від 30 вересня 2024 р. № 922-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-2024-p#Text>
12. Millions Assisted, Millions More Still in Need Two Years into Ukraine War, Says IOM. *International Organization for Migration*. 2024. URL: <https://www.iom.int/news/millions-assisted-millions-more-still-need-two-years-ukraine-war-says-iom>
- International Labour Organization. <https://ilostat.ilo.org/data/#>
- Kumachova, A. S. "Suchasni tendentsii rozvytku rynku pratsi v chastyni bezrobittia ta skorochennia aktivnosti v yevropeiskomu rehioni" [Current Trends in the Labor Market in Part of Unemployment and Reduced Activity in the European Region]. *Efektivna ekonomika*, no. 4 (2021). DOI: [10.32702/2307-2105-2021.4.97](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.4.97)
- [Legal Act of Ukraine] (2024). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-2024-p#Text>
- "Millions Assisted, Millions More Still in Need Two Years into Ukraine War, Says IOM". International Organization for Migration. 2024. <https://www.iom.int/news/millions-assisted-millions-more-still-need-two-years-ukraine-war-says-iom>
- "Mobilnist robochoi syly Ukrainy: tendentsii ta perspektyvy" [Labor Mobility in Ukraine: Trends and Prospects]. Kyiv: NAN Ukrainy, DU «In-t ekon. ta prohnozuv. NAN Ukrainy», 2023. https://chtyvo.org.ua/authors/Avtorskyi_kolektyv/Mobilnist_robochoi_syly_Ukrainy_tendentsii_ta_perspektyvy/
- Mazur, M. V., and Sirenko, K. V. "Rynok pratsi v krainakh Yevrosoiuzu: statystychnyi aspekt" [Labor Market in the Countries of the European Union: Statistical Aspect]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii*, no. 26 (2023): 80-83. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/26.12>
- "Natsionalnyi bank Ukrainy. Inflatsiyni zvit. Lypen 2024 roku" [National Bank of Ukraine. Inflation Report. July 2024]. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2024-Q3.pdf?v=7
- Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. <https://niss.gov.ua/news/novyny-nisd/nadannya-ukrayini-statusu-kandydata-na-chlenstvo-v-yes>
- Pavlova, O. M. et al. "Transformatsiia yevropeiskoho rynku pratsi v konteksti rosiiskoi viiskovoi ahresii proty Ukrainy" [Transformation of the European Labor Market in the Context of Russian Military Aggression Against Ukraine]. *Biznes Inform*, no. 6 (2024): 251-262. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-6-251-262>
- Sudakov, M., and Lisohor, L. "Rynok pratsi Ukrainy 2022-2023: stan, tendentsii ta perspektyvy" [Labor Market of Ukraine 2022-2023: Status, Trends and Prospects]. https://solidarityfund.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/ebrd_ukraine-lm-1.pdf

REFERENCES

Derzhavna sluzhba statystyky. <https://www.ukrstat.gov.ua/>
Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat>